

Sygn. akt XI Ka 831/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie w XI Wydziale Karnym-Odwoławczym

w składzie: Przewodniczący: SSO Arkadiusz Śmiech

Sędziowie: SO Katarzyna Żmigrodzka – spr. SR del do SO Dorota Saczewa

Protokolant: prot. Katarzyna Zabielska

przy udziale Prokuratora Krzysztofa Rubika

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2013 roku

sprawy J. Ł.

oskarżonego z art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 271 § 3 k.k. i in.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Łukowie

z dnia 23 kwietnia 2013 r. sygn. akt II K 1338/11

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonego J. Ł. przekazuje Sądowi Rejonowemu w Łukowie do ponownego rozpoznania.

XI Ka 831/13

UZASADNIENIE

J. Ł. został oskarżony o to, że:

I. w okresie od dnia 31 marca 2010 roku do dnia 27 kwietnia 2010 roku w Ł., województwa (...), jako Naczelnik Wydziału Organizacyjno-Administracyjnego i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Ł. działając wspólnie i w porozumieniu z M. B., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla siebie oraz dla M. B., przekroczył przysługujące mu uprawnienia i doprowadził Starostwo Powiatowe w Ł. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie nie większej niż 1 640 zł w ten sposób, że przedłożył w Starostwie Powiatowym w Ł. dokument w postaci faktury VAT Nr (...), wystawiony uprzednio przez M. B. jako osobę prowadzącą działalność gospodarczą w zakresie mechaniki samochodowej i uprawnioną do wystawiania dokumentów w postaci faktur VAT, w którym poświadczył on nieprawdę co do wykonania usługi wymiany klocków hamulcowych w samochodzie osobowym marki S. (...) o numerze rejestracyjnym (...) stanowiącym własność Starostwa Powiatowego w Ł., podczas gdy wymianę takich elementów wykonał uprzednio w samochodzie stanowiącym własność J. Ł., a następnie potwierdził wykonanie takiej usługi, co skutkowało wypłatą pełnej sumy wskazanej na fakturze VAT na rzecz M. B., czym wprowadził w błąd pracowników Starostwa Powiatowego w Ł. co do zakresu wykonanej usługi na rzecz tej jednostki, działając w ten sposób na szkodę Starostwa Powiatowego w Ł.,

tj. o przestępstwo z art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 273 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

II. w okresie od dnia 2 czerwca 2010 roku do dnia 9 czerwca 2010 roku w Ł., województwa (...), jako Naczelnik Wydziału Organizacyjno-Administracyjnego i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Ł. działając wspólnie i w porozumieniu z M. B., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla siebie oraz dla M. B., przekroczył przysługujące mu uprawnienia i doprowadził Starostwo Powiatowe w Ł. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie nie większej niż 1 850 zł w ten sposób, że przedłożył w Starostwie Powiatowym w Ł. dokument w postaci faktury VAT Nr (...), wystawiony uprzednio przez M. B. jako osobę prowadzącą działalność gospodarczą w zakresie mechaniki samochodowej i uprawnioną do wystawiania dokumentów w postaci faktur VAT, w którym poświadczył on nieprawdę co do wykonania usługi wymiany klocków hamulcowych w samochodzie osobowym marki S. (...) o numerze rejestracyjnym (...) stanowiącym własność Starostwa Powiatowego w Ł., podczas gdy wymianę takich elementów wykonał uprzednio w samochodzie stanowiącym własność J. Ł., a następnie potwierdził wykonanie takiej usługi, co skutkowało wypłatą pełnej sumy wskazanej na fakturze VAT na rzecz M. B., czym wprowadził w błąd pracowników Starostwa Powiatowego w Ł. co do zakresu wykonanej usługi na rzecz tej jednostki, działając w ten sposób na szkodę Starostwa Powiatowego w Ł.,

tj. o przestępstwo z art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 273 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Łukowie oskarżonego J. Ł. uznał za winnego dokonania zarzucanych mu przestępstw wyczerpujących dyspozycje art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 273 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i przyjmując, że czyny te stanowią ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., za ich dokonanie na podstawie art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 273 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., przyjmując za podstawę wymiaru kary art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., wymierzył oskarżonemu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. karę grzywny w liczbie 150 stawek dziennych, na podstawie art. 33 § 3 k.k. ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych; Na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej względem oskarżonego kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 4 lata; Na podstawie art. 41 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. orzekł względem oskarżonego środek karny w postaci 2 lat zakazu zajmowania stanowisk kierowniczych w organach samorządu terytorialnego; Zasadził od oskarżonego J. Ł. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 90 złotych tytułem kosztów sądowych w zakresie wydatków oraz kwotę 900 złotych tytułem kosztów sądowych w zakresie opłaty.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonego J. Ł.. Zaskarżając rozstrzygnięcie w części dotyczącej J. Ł. orzeczeniu temu zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na treść orzeczenia art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. przez sprzeczne z treścią naruszonej normy dokonanie rozstrzygnięcia niedających się usunąć wątpliwości Sądu (wyartykułowanych wprost w treści uzasadnienia orzeczenia) na niekorzyść oskarżonego J. Ł., w zakresie, w jakim nie jest możliwym (zdaniem Sądu) ustalenie wysokości rzekomo niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez Starostwo Powiatowe w Ł., a w konsekwencji przyjęcie, iż czyny wchodzące w ramy ciągu przestępstw doprowadziły ww. Starostwo do rozporządzenia mieniem na kwoty odpowiednio „nie większe” niż 1640 zł i 1850 zł a konsekwencji przyjęcie w oparciu o te wątpliwości najbardziej niekorzystnych dla oskarżonego ustaleń faktycznych i nieprecyzyjne określenie czynu przypisanego oskarżonemu w sentencji wyroku, w sytuacji zwłaszcza, gdy dokładne ustalenie rozmiarów rzekomej szkody stanowi okoliczność warunkującą dokonanie subsumcji właściwej normy prawnej, a także prawidłowość oceny karnoprawnej zawartości czynu i stopnia jego szkodliwości społecznej;
2. naruszenie przepisów postępowania, mogące mieć wpływ na treść orzeczenia 399 § 1 k.p.k. poprzez niezasadne odstąpienie od uprzedzenia stron przed zamknięciem przewodu sądowego co do możliwości zmiany kwalifikacji prawnej czynu, która to została następnie w treści wyroku zmodyfikowana, a w konsekwencji wbrew oczywistej treści naruszonej normy uchybienie wyrażonemu w niej obowiązкови, w zakresie uprawnień gwarancyjnych zastrzeżonych na rzecz oskarżonego, a tym samym uniemożliwienie obrony oskarżonego – co do czasu popełnienia czynów

zarzuconych, a i także obrony co do wynikającej z przyjęcia ciągu przestępstw możliwości orzeczenia kary do jej górnej ustawowej granicy zwiększonej o połowę;

3. naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na treść orzeczenia, a to art. 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. i 5 § 2 k.p.k. i w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z 424 § 1 pkt 1 k.p.k. skutkujące błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegającą na dowolnej a nie swobodnej ocenie dowodu z zeznań świadka S. S., jego ocenie przy niedostatku prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego przy jednoczesnym naruszeniu zasady obiektywizmu i pominięciu okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego skutkujące niezasadnym uznaniem, iż w zakresie faktury nr (...) objęta nią usługa wymiany klocków hamulcowych nie została wykonana w sytuacji, gdy świadek ten wprost i kategorycznie twierdzi w postępowaniu przygotowawczym, iż została ona wykonana z pewnością, kojarząc ten fakt ponadto z naprawą innego, charakterystycznego i nietypowego uszkodzenia pojazdu S. (...);

4. naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na treść orzeczenia, a to art. 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. i 5 § 2 k.p.k. i zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. skutkujące błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegającą na dowolnej a nie swobodnej ocenie dowodu i z pominięciem znaczenia wyjaśnień współoskarżonego M. B. w zakresie w jakim podaje on wartość wykonywanej przez siebie wymiany klocków hamulcowych na kwotę 50 zł, w sytuacji gdy Sąd w ślad z aktem oskarżenia przyjmuje, iż usługami wykonanymi na rzecz J. Ł. były z pewnością wymiany klocków hamulcowych stanowiących jego własność pojazdów, wobec wskazania następnie przez współoskarżonego, iż wartość usług wykonanych na rzecz J. Ł. oscylowała w kwocie 400-500 zł, wskazując ponadto inny charakter wykonywanych na rzecz J. Ł. tychże usług, a konsekwencji obdarzenie wiarą wyjaśnień M. B. w części w jakiej wskazuje on sprawstwo J. Ł., w sytuacji gdy wyjaśnienia tego pierwszego są niespójne i wzajemnie się wykluczające;

5. naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na treść orzeczenia, a to art. 167 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 2 § 2 k.p.k. przez niezasadne odstępianie przez Sąd od przeprowadzenia nast. dowodów i dokonanie wskutek zaniechania tej czynności błędnych ustaleń faktycznych w sprawie a to:

a) zaniechanie przeprowadzenia dowodu z dokumentu – „kontrolki” pojazdu S. (...) nr rej. (...) w której to rejestrowane były wszystkie naprawy dokonywane w przedmiotowym pojeździe, wobec przyjęcia, iż zakwestionowane faktury nr (...) w tym dokumencie odnotowane nie zostały, w sytuacji gdy z informacji nadesłanej przez Starostwo Powiatowe w Ł. wprost wynika, iż opisana dokumentem nr (...) naprawa z dnia 31.03.2010 r. została do „kontrolki” pojazdu wpisana (por. wykaz napraw samochodów służbowych Starostwa Powiatowego w Ł.), ponadto fakt istnienia owej „kontrolki” został potwierdzony przez świadków;

b) zaniechanie przeprowadzenia dowodu z oględzin – wyniku odczytu czytnika kodów błędów (...) w zakresie w jakim pozwalają one na stwierdzenie czy w okresie objętym zarzutami w pojeździe S. (...) nr rej. (...) faktycznie zarejestrowane były błędy układu hamulcowego, a co za tym idzie, czy w okresie zakwestionowanych napraw mogła być wykonywana wymiana klocków hamulcowych w ww. pojeździe – wobec potwierdzenia istnienia takiej możliwości przez (...) serwis (...) w S.;

c) zaniechanie żądania od M. B. rejestru zakupów części zamiennych (klocków hamulcowych) jakie rzekomo miał zamontować w pojazdach J. Ł. wpisując ich wartość na fakturach przedstawionych do zapłaty Starostwu Powiatowemu w Ł., w sytuacji, gdy sam M. B. istnienie takiego rejestru wskazał, a Sąd bezkrytycznie uznał, iż tego rodzaju naprawy zostały na rzecz J. Ł. wykonane.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca oskarżonego wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Łukowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja obrońcy oskarżonego, w której domaga się on uchylecia zaskarżonego wyroku przekazania sprawy oskarżonego do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Łukowie zasługuje na uwzględnienie.

Jak wykazała kontrola instancyjna zaskarżonego orzeczenia, postawiony przez prokuratora zarzut obrazy przepisów postępowania jest zasadny. Rację należy przyznać skarżącemu, gdy podnosi, iż Sąd Rejonowy procedując w niniejszej sprawie dopuścił się obrazy szeregu przepisów postępowania karnego, mających wpływ na treść wyroku.

Rację ma skarżący podnosząc, iż poza zakresem zainteresowania i jakiejkolwiek analizy Sądu Rejonowego znalazły się bowiem dowody i okoliczności, których analiza była niezbędna dla należytego wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy, co skutkowało obrażą art. 366 § 1 k.p.k. i art. 167 k.p.k. mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia. Zupełnie niezrozumiałym jest bowiem brak aktywności Sądu I instancji w zakresie przeprowadzenia dowodów z „kontrolki” napraw pojazdu S. (...), książki serwisowej pojazdu S. (...) oraz wyniku odczytu czytnika kodów błędów (...). W sytuacji, gdy istnieją sprzeczne zeznania co do tego, czy w zakresie faktury (...) doszło do wymiany klocków hamulcowych w pojeździe S. (...) (np. zeznania S. S. – k. 122v, k. 218) oraz jak wynika z treści uzasadnienia, sam Sąd powziął w tym zakresie wątpliwości, jego obowiązkiem było dążenie do weryfikacji tych twierdzeń za pomocą dowodów ze wskazanych wyżej dokumentów.

Nadto należy zauważyć, iż Sąd Rejonowy w sposób całkowicie błędny ustalił wartość szkody wyrządzonej działaniem oskarżonego. Nie może być mowy o doprowadzeniu do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w pełnej wysokości wynikającej z wartości faktur, skoro nawet z dowodów obciążających oskarżonego, w szczególności wyjaśnień M. B. wynika, że poza wymianą klocków hamulcowych, pozostałe wymienione w fakturach czynności zostały faktycznie wykonane (k. 80).

Podkreślenia wymaga, iż wartość szkody powinna być ustalona na podstawie dowodów obiektywnych, gdyż, jak słusznie wskazuje skarżący ma to wpływ zarówno na sposób procedowania jak i odpowiedzialność karną w ogóle. Tymczasem Sąd w uzasadnieniu przyjął, iż nie jest w stanie ustalić rzeczywistej wysokości szkody wyrządzonej Starostwu Powiatowemu w Ł. oraz że wysokość ta „kształtowała się na niższym poziomie niż wskazano w zarzutach”. W tej sytuacji całkowicie niezrozumiałym jest zaakceptowanie w pełni opisów czynów zarzucanych oskarżonemu. Jeżeli Sąd, po wyczerpaniu wszystkich dowodów, nie był w stanie dokładnie ustalić wartości szkody, powinien przyjąć kwotę niebudzącą wątpliwości i taką przypisać sprawcy. Wolno jest w takiej sytuacji oznaczyć tę kwotę zwrotem „co najmniej” albo „nie mniej” – nie zaś „co najwyżej” - o ile jest pewne, że faktyczna wartość była wyższa, ale niemożliwa do określenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 2011 r., sygn. III KK 184/10, LEX nr 786408). Sąd winien mieć w tym zakresie na uwadze również wyjaśnienia M. B., który podał, że łączna kwota należności z tytułu napraw wykonanych na rzecz J. Ł. wyniosła 400-500 złotych.

Sąd Rejonowy bezpodstawnie uchylił się od przeprowadzenia postępowania dowodowego w wyżej omówionym zakresie. Jak słusznie podnosi apelujący, koniecznym było zażądanie od M. B. rejestru zakupu części zamiennych oraz dokładne przesłuchanie go na okoliczność kosztów robocizny wymiany klocków hamulcowych.

Powyższe nieprawidłowości czynią koniecznym uchylenie zaskarżonego wyroku. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy przeprowadzi w całości postępowanie dowodowe uwzględniając wyżej poczynione uwagi, pamiętając – w razie takiej potrzeby – także o treści art. 399 § 1 k.p.k. Dopiero tak zgromadzony materiał dowodowy Sąd Rejonowy podda ocenie zgodnej z wymogami kodeksu postępowania karnego, a w razie potrzeby ostatecznie zajęte stanowisko należy uzasadnić.

Końcowo należy podkreślić, że uchylenie zaskarżonego wyroku nie przesądza treści rozstrzygnięcia jakie zapadnie po ponownym rozpoznaniu sprawy. Rzecz jednak w tym, by rozstrzygnięcie to było poprzedzone zgromadzeniem kompletnego materiału dowodowego, prawidłową i wszechstronną jego oceną oraz uzasadnione w sposób zgodny z wymogami kodeksu postępowania karnego, których to wymogów wyrok Sądu Rejonowego w Łukowie nie spełniał.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. orzekł jak w wyroku.